

Občianske noviny

HLAS

Trenčianske Stankovce

05/2019

hlas.stankovce@gmail.com

Škola v minulosti a prázdniny

Prázdniny sú dnes určené na oddych, záhaľku a leňošenie, prípadne letné brigády. Pôvodne však vôbec nemali nič spoločné s oddychom. Práve naopak - po zaslúženej odmene za vykonanú prácu - vysvedčeníach, nasledovala „makačka“ na poli, okolo domu a hospodárskych zvierat. A prečo? No predsa prázdniny! Presuňme sa teraz o pár storočí dozadu a zistíme odkedy vlastne máme prázdniny.

Prázdniny a voľné rekreačné dni boli pred rokom 1777 dva dni v týždni, potom sa obmedzili už len na štvrtok. Do školy sa nešlo ani 13. mája, kedy slávila narodeniny cisárovná, ani 13. marca, kedy sa narodil cisár. Jesenné prázdniny boli na univerzitách a vo vyšších triedach akadémií od 8. septembra a na gymnáziách a gramatických školách od 21. septembra do 1. novembra. Na Veľkú noc nesmeli žiaci

opustiť miesto školy a ísť domov k rodičom, aby sa mohli plne venovať a zúčastniť bohoslužieb.

Tak, ako zaviedla Mária Terézia v roku 1777 školskou reformou povinnú školskú dochádzku, tak jej vďaka žiaci i študenti za dvojmesačné prázdniny. Avšak až Jozef II. v roku 1787 presunul prázdniny na leto. Pôvodne deti oddychovali od školy v septembri a októbri. Štúdiom však nahradili prácou na poli a v domácnosti.

Takže to nebol vôbec oddych ani leňošenie či nebodaj spoločné dovolenky s rodičmi v takom zmysle, ako to poznajú deti dnes. Dnes by si to deti ani nevedeli predstaviť.

Reforma Márie Terézie mala zabezpečiť, že každý poddaný dostal vzdelanie primerané svojmu stavu a povolaniu. V tých časoch išlo najmä o to, aby sa každé dieťa dostalo do školy a naučilo sa základné veci. Základná školská dochádzka sa nazývala „trívium“ - čiže čítanie, písanie a počítanie. Cieľom reformy bolo, aby sa každé dieťa vedelo podpísať a vedelo si prečítať a spočítať základné veci. Ešte počas rakúsko-uhorskej monarchie bol školský rok trochu iný. Začínal sa síce v septembri, ale bežnou otázkou bolo, koľko zím daný žiak odchodil. Takýto školský rok sa, ale väčšinou týkal len detí na dedinách. V mestách a bohatších rodinách sa to v časoch monarchie riešilo inak. Deti, najmä zo sedliackych rodín, chodili do školy len počas zimy, pretože už na konci marca museli začať pomáhať rodičom na poli. Meštianske deti alebo deti šľachticov mali domácych učiteľov, takže oni si urobili prázdniny, kedy chceli.

V školskej reforme Márie Terézie bol tiež uvedený, čo sa zakazovalo žiakom a čo učiteľom. Naším praprarodičom napríklad prísne zakazoval - nielen v škole, ale aj mimo nej - nosiť zbrane alebo používať pušky, vyvolávať škriepky, v noci vychádzať z domu, navštevovať krčmy, v lete sa kúpať v riekach a v zime kĺzať na ľade a sánkovať sa. Hovorí aj o tom, že učitelia nesmú žiakov šticovať, ťahať za uši, bucháť či biť prútom. Za dobrý prospech a správanie mohol žiak dostať aj finančnú odmenu, alebo naopak, ak to bol lenivý darebák, mohli ho nechať opakovať ročník a tie najťažšie prípady aj vylúčiť zo školy. Najhorším trestom pre žiaka bolo vylúčenie zo všetkých škôl v Uhorsku.

Školské zákony Márie Terézie boli v platnosti až do začiatku 20. storočia, kedy už aj moderné „masmediálne“ prostriedky - detské a rodinné časopisy radili, ako stráviť prázdniny či už ako žiak alebo „rektor“. Skutočné letné prázdniny v súčasnej podobe sa do školského systému dostali až po veľkej školskej reforme po vzniku samostatného Československa v roku 1918.

V súčasnosti už berieme prázdniny ako samozrejmosť, každoročné obdobie úľavy, no kedysi školáci také niečo vôbec nepoznali. Takže, žiaci a študenti, buďte radi, že máte prázdniny také, aké máte.

spracoval Štefan Šmatlák

Novinky zo školskej jedálne

Aktualita

Na základe zákona 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, soc. vecí a rodiny SR majú od 1. 1. 2019 deti MŠ, ktoré majú rok pred plnením povinnej školskej dochádzky a od 1. 9. 2019 všetky deti ZŠ nárok na poskytnutie dotácie na stravu. Cieľom poskytnutia dotácie na stravu je najmä podpora výchovy detí k zdravým stravovacím návykom, ako aj finančné odbremenenie rodičov od platenia úhrady za stravu.

Na úvod treba povedať, že pre získanie dotácie na stravu vo výške 1,20 € (návrh školy - podľa schváleniu OZ) na žiaka základnej školy, **musia byť splnené isté podmienky.**

Zákonný zástupca je povinný:

- **odovzdať prihlášku na stravovanie**, ktorú je potrebné osobne prevziať u vedúcej školskej jedálne alebo stiahnuť z webového sídla školy,
- **uhradiť jednorazový príspevok na stravovanie - vratnú zálohu** v sume 20,- € za žiaka základnej školy. Tento príspevok je potrebné **uhradiť najneskôr deň pred začiatkom stravovania** poštovou poukážkou alebo bezhotovostne na účet školskej jedálne; kde treba do správy pre prijímateľa uviesť meno a priezvisko žiaka a triedu, ktorú navštevuje.

V priebehu školského roka žiak musí:

- **prihlásiť** si obed elektronickým čipom
- **zúčastniť sa vyučovania**
- **a odobrať obed.**

Ak si žiak prihlási ráno obed a musí odísť zo školy skôr, pre uplatnenie dotácie je nevyhnutné obed odobrať do čistých nádob v čase výdaja stravy. Ak ho neodoberie, zákonný zástupca uhradí náklady na nákup potravín v plnej výške podľa odsúhlaseného finančného pásma. To platí aj v prípade, že žiak úmyselne neodoberie obed. Odobratie obeda bude kontrolované prostredníctvom elektronického čipu.

Pedagógovia budú starostlivo kontrolovať prihlasovanie žiakov na obedy.

Či si žiak prihlási obed, môže kontrolovať aj zákonný zástupca prostredníctvom mobilnej aplikácie edupage.

Chceme požiadať zákonných zástupcov stravníkov, aby si v čase od 22. do 28. augusta 2019 prišli osobne prevziať „Prihlášku na stravovanie“ spoločne s elektronickým čipom (poplatok 0,70 € - podľa schváleniu OZ) k vedúcej školskej jedálne. Okrem elektronického čipu môžu

žiaci využiť aj čipovú kartu SAD, ktorú treba priniesť spolu s vyplnenou prihláškou na zaevádovanie. Prihlášku je možné stiahnuť aj z webového sídla základnej školy.

Elektronický čip si zakúpite pri odovzdaní vyplnenej prihlášky v dňoch **od 22. do 28. augusta 2019, od 7:00 h do 15:00 hod.**

Aby sme predišli možným komplikáciám, je nevyhnutné dodržať dané termíny.

Podrobné informácie sú zverejnené na webovom sídle základnej školy www.zstrenstan.edupage.org v záložke „Jedáleň“.

Vedenie školy a vedúca školskej jedálne

Poznámka redakcie: - Definitívna verzia podmienok pre získanie dotácie, výšky poplatkov a termínov podlieha schváleniu príslušného VZN na rokovaní Obecného zastupiteľstva, ktoré je plánované na 14. 8. 2019.

Adam Ako – Downhillová nádej

Downhill (dá sa povedať aj prudký zjazd) je jednou z disciplín horskej cyklistiky. Ide o najadrenálnovejšiu a najnebezpečnejšiu disciplínu v cyklistike vôbec. Úlohou jazdca je pri nej zísť trať zhora - nadol čo najrýchlejšie.

Tieto trate sú stavané spôsobom, ktorý vzbudzuje rešpekt, a aj mnohí skúsení cyklisti pri niektorých náročných úsekoch radšej schádzajú z bicykla. V Slovenskej republike sa pravidelne jazdí Downhill ako súčasť Slovenského pohára a na Birell Bikefeste v Kálnici.

Už druhý rok po sebe mala v Kálnici zástupenie aj obec Trenčianske Stankovce. Štartoval tam v kategórii Nádej mladý, ešte len trinásťročný pretekár Adam Ako z Rozváz. Jeho druhý závodný štart vôbec sa skončil výborným pódiovým umiestnením, konkrétne tretím miestom vo svojej kategórii. Tento skvelý výsledok je ešte umocnený tým, že Adam, na rozdiel od súperov, nemá žiadneho trénera,

nie je členom nijakého cyklistického klubu a celé financovanie leží na bedrách jeho rodičov Romana a Xénie. Veľkou oporou mu je tiež jeho sestra Romanka. Ešte do minulého roka jazdil na bicykli bez zadného odpruženia, ktorý nebol usposobený na zjazd po kameňoch, koreňoch stromov a iných prekážkach, ktoré sú súčasťou „downhillovej“ trate.

Adam väčšinu času trénuje sám alebo s kamarátmi po trase Stankovce – Inovec niekoľkokrát do týždňa. Ak sa podarí, chodí dva – trikrát do mesiaca trénovať do Kálnice. Za celé tri roky, ktoré sa tomuto športu venuje, urobil neuveriteľné pokroky. Je nadaný, baví ho to a má výsledky. V budúcom roku sa plánuje

Mladé talenty

zúčastniť pretekov v rámci Slovenského pohára.

Adam Ako je dôkazom toho, že na Slovensku máme talenty, ktoré treba podporovať. Želám jemu aj celej rodine ešte veľa takýchto úspechov a verím, že skôr alebo neskôr sa nájde „cykloklub“, kde by svoj talent mohol pod dozorom skúsených trénerov ešte viac rozvíjať.

Radovan Ziegler

Na okraj...

Po prvé.

Nedá mi nepozastaviť sa nad mnohokrátmi formami aktivít, ktoré sa v obci realizovali v poslednom období. Prekrásne bolo júnové podujatie - folklórny festival Stankovské zvony. Vystupujúce detské folklórne súbory presvedčili publikum o svojich talentoch. Malí speváci, hudobníci, tanečníci, heligónkari s nadšením prezentovali svoje schopnosti. S radosťou dokazovali, že folklórne dedičstvo je v dobrých rukách.

Skupiny dospelých folkloristov si spomínali na zvyky našich predkov, či už to bola svadba, krštenie, odovzdávanie žatevných vencov i mnoho ďalších zvyklostí zo života ľudí v minulosti. Krása ich krojov, tance i spevy pútali všetkých

divákov. Výborná bola organizácia i zabezpečenie občerstvenia pre účinkujúcich, dostatok gulášu, pitný režim pre hostí i všetkých návštevníkov. Nezlyhala ani technika - ozvučenie, pódium, prostredie bolo naozaj v poriadku.

Čo teda v poriadku nebolo? Počasie – veľmi horúce, avšak našťastie bez prudkých lejakov a búrok. A čo bolo zarážajúce – účinkujúcich bola prevaha nad návštevníkmi a divákmi. Prečo?

Také veľké Stankovce, ktoré majú viac ako 3 000 obyvateľov, a na takúto jedinečnú akciu (mimo účinkujúcich) ich prišlo len niečo viac ako 100! Hlavne, že sa stále šíria názory, že sa tu nič nedeje. A keď sa deje, tak kde sú tí, ktorí reptajú...?

Postreh občana

Po druhé.

A zas naopak: množstvo návštevníkov, veľa detí, atrakcií, stánkov, programu... Deň obce spojený s oslavou sviatku detí a slávnostným znovuotvorením zrekonštruovanej hasičskej zbrojnice.

Účasť návštevníkov úžasná, deti boli bez seba z množstva stánkov a možností skákať, behať s cukrovou vatou, kotúľať sa vo vodnej bubline...

Program – jedinečný (!), pokiaľ ste si priniesli so sebou i zvukovú aparatúru. Niektorí tak urobili. A speváci zo skupiny dôchodcov zas spievali z plných pľúc. A čo deti, malí folkloristi? Ich hlásky, hoci sa akokoľvek snažili, zanikli v šume, smiechu, nebolo ich počuť ďalej ako v prvom rade. V dnešnej dobe mobilných zosilňovacích aparátov a ľudí, ktorí sa zaoberajú touto technikou, je to na počudovanie. Kde sa stala chyba? Kto vie... Snáď to bude poučenie do budúcnosti pre tých, ktorí mali túto „vydarenú“ akciu na starosti.

A večer vyhrávala stankovská hudobná skupina s tak silnými reproduktormi, že ju bolo počuť po celej obci. Tak všetko dobré, Stankovčania, do budúcich podujatí!

Ján Hlások

Dlhá cesta na Majstrovstvá Slovenska

Chválime

Každoročne sa naša škola zapája aj do mimoškolských súťaží - v cezpoľnom behu, florbale, malom futbale, vybíjanej, volejbale, gymnastike, veľkom futbale... Najdlhšiu cestu prešlo novovytvorené družstvo futbalistiek 7., 8., a 9. ročníka – staršie žiačky, ktoré si herne porozumeli.

Obvodné kolo sme odohrali už v apríli v ZŠ Veľkomoravská v Trenčíne. Ešte sme netušili, čo môžeme od súperov ale aj od nášho družstva očakávať. Ale vyhrali sme. Porazili sme ZŠ Veľkomoravskú, ZŠ Kubranskú. Okresné kolo sme skoro zmeškali. Dostavili sme sa do ZŠ Novomeského v Trenčíne, ale prázdne šatne nás trochu znepokojili. Tak pani učiteľka skontrolovala propozície a problém... Hrá sa na Ostrove v Trenčíne.

Vďaka šikovnému viacmiestnemu autu, ktoré sme použili aj ako šatňu, sme všetko stihli a opäť vyhrali. Našími súperkami boli: ZŠ Novomeského, Športové gymnázium Trenčianske Teplice, ZŠ Horná Súča. Víťazstvo znamenalo postup do regionálneho kola, ktoré sa hralo v Myjave. Pre nepriaznivé počasie sa odohralo v hale, čo naše dievčatá nezaskočilo a po víťazstve nad ZŠ Bošáca, ZŠ Myjava postúpili do krajského kola.

Krajské kolo sa hralo v Považskej Bystrici. Napriek neúčasti našej kľúčovej hráčky, dievčatá porazili ZŠ Bánovce nad Bebravou a ZŠ

z Púchova. Vybojovali si postup na Majstrovstvá Slovenska do Bardejova, čo ich veľmi potešilo!

V dňoch 19. – 20. 6. 2019 futbalový štadión Partizán v Bardejove privítal to najlepšie, čo

v rámci školského malého futbalu na Slovensku máme. Stretlo sa 8 družstiev starších žiačok a 8 družstiev starších žiakov. Naše žiačky Vanesa Panáková, Alžbeta Švecová, Ema Šišovská, Viktória Mojžišová, Lucia Vrzalovská, Lívia Letková, Soňa Grulišová tam boli. Odohrali 4 zápasy a umiestnili sa na peknom 5. mieste. Cesta to bola dlhá, zaujímavá a poučná. Dievčatá ďakujeme...

Zuzana Pálesová

Pani učiteľka Bočáková

Osobnosti obce

Nie je to dávno, čo oslávila okrúhle výročie žena, ktorá ovplyvnila svojim prístupom a vedením ak nie tisícky, tak stovky detí v našej obci. Všetci, čo jej prešli pod „rukami“ učiteľskej výchovy a prvými kontaktmi s písaním či počtami magických čísel spomínajú na tieto časy dodnes. No nielen to je nezmazateľne vryté do pamäti spoluobčanov. Jej aktivity v spoločenskom živote obce, láska k folklóru, členstvo a aktivity v rôznych združeniach a prípravách programu sú na veľkú knihu života, nie len na pripomenutie na stránkach našich novín HLAS.

Tou ženou, pani učiteľkou, vedúcou súboru či inou aktivistkou je pani Helena Bočáková z Rozvadz. Na túto energickú pani sme pospomínali s viacerými jej kolegami či pamätníkmi a jej životný príbeh je veľkou čítankou podobnou tej, v ktorej lúštila prvé slová so svojimi žiakmi.

Pani Helena Bočáková po skončení Pedagogickej školy nastúpila učiť na I.OSS v Novom Meste nad Váhom v roku 1957. Bola triednou učiteľkou I. a II. ročníka a popoludní vedúcou školskej jedálne a družine. Krátko pôsobila aj v Cetuni. Neskôr, v roku 1961 začala učiť v ZDŠ Veľké Stankovce a to v 5. ročníku. Od školského roku 1967 učila len v prvej a druhej triede. Pracovala v našej škole viac ako 37 rokov a v školstve celkove pôsobila viac ako 40 rokov.

Svojim trpezlivým a častokrát svojším prístupom učila písať a čítať prvé slová okolo tisícky stankovských detí. Vedela byť chápavá, no nebála sa zdvihnúť hlas ak deti svojou živelnosťou prekračovali medze vyučovania a jej trpezlivosti.

Nemenej záslužnou prácou pani Heleny bola jej aktivita pri krúžkoch a výchove detí počas ich voľného času. Či už to bol folklór, tance, divadlo, scénografia či neskôr aj režisérske schopnosti, ktoré odovzdávala ďalším stovkám detí. Dodnes si pamätáme jej programy s deťmi po kultúrnych domoch v Stankovciach či v škole. Nezabudnuteľné boli programy pri príležitosti sviatku žien v dnes už neexistujúcej „Šalande“ v Rozvadžoch.

Aj ja si pamätám na stovky vygúľaných sĺz po líci, keď som musel, chtiac-nechtiac priložiť líčko k líčku v rozprávke, ktorú sme hrali našim mamám v „Šalande“. A za toho „ancijáša“ som nechcel mojej „spoluhračke“ to líčko na líčko priložiť, aj keď text i scéna tomu jasne napovedali. To sa ma pani učiteľka naprehovávala...

Viedla divadelný krúžok Iskra, detský folklórny súbor Stankovčan. Zúčastňovala sa s nimi na okresných i krajských súťažiach, často veľmi úspešne. Od roku 1976 pracovala ako vedúca rozhlasového krúžku pri MNV v Trenčianskych Stankovciach. Nacvičovala kultúrne programy na školské i obecné slávnosti. Ako nám sama povedala: „Nacvičili sme divadelné predstavenie *Snehulienka a sedem trpaslíkov*. Hrali sme v *dobových kostýmoch požičaných z Hradca Králové*. Na celoštátnej súťaži v *Písku (ČR)* sme s touto hrou skončili na 3. mieste. Predstihli nás iba súbory z *Prahy a Brna*.“

V roku 1993 nastúpila na dôchodok, ale pomáhala škole ešte ďalších 12 rokov. Ako dôchodkyňa zastupovala aj pracovné vyučovanie. Veľmi zodpovedne viedla žiakov 2. stupňa k pracovným zručnostiam na školskom pozemku. Nestalo sa, že by jej žiaci odmietli pracovať, či neprinesli si pracovný úbor. Vedela si urobiť poriadok so svojimi žiakmi, tí ju rešpektovali a veľká väčšina dodnes spomína na ňu v dobrom (jeden z príspevkov zverejňujeme aj v tomto čísle).

Bývalé kolegyne na ňu spomínajú: „Veľmi si oblúbila malé deti, ktorým sa zodpovedne venovala, učila ich základy čítania, písania a počítania a aby ľahšie zvládli učivo, pripravovala pre ne veľké množstvo pomôcok. Patrila medzi prvé učiteľky, ktoré začali používať audiovizuálne pomôcky v tom období - meotar, epidiaskop, premietacie prístroje a iné. Vždy hľadala nové formy a spôsoby práce, aby si deti v škole čo najviac učiva zapamätali.“

Okrem vyššie spomenutých aktivít sme sa dozvedeli, že spolupracovala s Hydrometeorologickým ústavom v Bratislave, ktorému vykonávala pozorovania podzemnej vody v Rozvadžoch. Bola okresnou cvičiteľkou Spartakiády a zúčastnila sa jej so staršími žiakmi aj v Prahe. Spolupracovala ako konzultantka pri tvorbe a vydaní rôznych kníh a publikácií týkajúcich sa našej obce či jej obyvateľov. Ďalej viedla ČSM v Rozvadžoch, viedla organizáciu SZŽ taktiež v Rozvadžoch. Sama s úsmevom hovorí: „Mám aj príhody, ktoré sa do novín napísať nemôžu...“ Aktivít, ktorými sa nezamazateľne zapísala do histórie našej obce je strašne veľa. Pri tomto všetkom spolu s manželom Jánom Bočákom vychovala svoje deti Ivana, Ľuba a Jarku. V nich mala a má oporu pri každom svojom kroku či aktivite.

Chceme pani Helene Bočákovovej aj touto cestou vyjadriť poďakovanie za všetkých a zároveň jej dodatočne k životnému jubileu popriať všetko dobré a veľa rokov spokojného života v kruhu svojej rodiny.

Darina Sýkorová, Dušan Pevný

Spomienky na moju učiteľku

Návraty

Do prvej triedy som nastúpila v roku 1959. Pani Bočáková mala inú triedu, ale prišla do našej a spýtala sa, kto by chcel chodiť do folklóru. Podmienkou bolo mať kroj. Nakoľko som od malička spievala, kroj sme mali, tak som sa prihlásila. Nacvičovali sme výstupy po vyučovaní, vystupovali sme na všetkých oslavách.

V pamäti mám vystúpenie v bývalej „Šalande“ v majeri v Rozvadzoch (bola to kedysi jedáleň). Spievala som sólo piesne „Chodila dievčina po hore plačúci...“ mala som zapletené vrkoče. Oproti mne išiel čipkár (chlapec), ktorý mal pred sebou krošnu a v nej čipky. Odpovedal mi spevom. V ďalšej piesni – „...ide, ide od mes-tečka na svém vraném koníčku“, si jeden cha-lan klakol, oprel sa, druhý mu sadol na chrbát, v ruke mal drevenú šablú. „...veselo si spieva a pri tom pripína na ľavý bok šablíčku...“ - všetko sme stvárnili. Tak nás to učila pani Bočáková.

Ked' som bola staršia, spievali sme po ve-čerach. Na „Dura“ sme vyšli na našu čerešňu a tam sme skladali a vyspevovali piesne pre mlá-dencov. Ako dvadsať ročná som sa vydala, odišla som z dediny a spievať som neprestala. V dedine, kde som bývala, sa založila v roku 1981 spevácka skupina žien, tak som sa prih-

lásila. Chodili sme spievať aj po okolí. Zavolali nás vtedy vystupovať v rámci osláv MDŽ do sály vo Veľkých Stankovciach. Aké bolo moje prekvapenie, keď som sa po rokoch stretla s pani Bočákovou, ktorá tam bola vystupovať s deťmi s folklórom. Obe sme sa uvítali a všetkým sme sa chválili, ako som aj ja kedysi spievala pod jej vedením.

V roku 2010 som sa náhodou ocitla na skúške folklóru v Rozvadzoch. Nadšenci vtedy zakladali Rozvadžan pri príležitosti 800. výročia vzniku Rozváž. Stala som sa členkou tohto súboru a spievam tam doteraz. Najväčším mojím prekvapením bolo, že v tomto zoskupení účinkuje aj moja učiteľka pani Bočáková. Po toľkých rokoch sme sa opäť stretli.

Záverom chcem dodať, že spev je stále môj život, spievam v domácom súbore žien, v kostole či inde. A k tomu ma doviedla aj moja pani učiteľka. Prajem jej veľa zdravia, šťastia, lásky, božieho požehnania do ďalšieho jej života.

Mária Balajová

Robíme to pre deti o. z. Vás pozýva na: BODOVSKÝ PEDÁL A ROZLÚČKA S LETOM

Rodinná cykloakcia so sprievodným programom

Súťaže

Maľovanie na tvár

Skákací hrad

Opekačka - guláš

1. 9. 2019 Trenčianske
Stankovce - Bodovka
(areál Tankových dní)
Registrácia od 9:00
Štart preteku o 11:00

Registrujte sa na <https://www.robimetopredeti.sk>

Štartovné pri registrácii vopred 2 €. V cene štartovného cykloflaša a občerstvenie

Projekt je spolufinancovaný z Participatívneho komunitného rozpočtu TSK

Podporili nás:

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNY
K R A J

Trenčianske
Stankovce

Falck

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Riadenie parkovania v obciach

Téma

Už v predchádzajúcich číslach sme poukázali na problém s parkovaním v obci po našich uliciach. Ťažká téma, na ktorú je aj ťažko hľadať riešenia. Ale ak sa nájde vôľa, aj toto sa dá zvládnuť. Nie sme v redakcii Hlasu odborníci na túto tému, no dostal sa nám do rúk zaujímavý, takmer 50 - stranový materiál od Združenia miest a obcí Slovenska, kde v rámci národného projektu Modernizácia miestnej územnej samosprávy uvádzajú príklady a návody, ako systém riadenia parkovania môže fungovať a ako ho uviesť do praxe. Rozhodli sme sa uviesť zopár statí z uvedeného materiálu.

Jednoznačnou odpoveďou na problémy s parkovaním je riadenie parkovania. Ako riadiť – na to už taká jednoznačná odpoveď nie je. Pri menších problémoch môže pomôcť dopravné značenie a dôsledná kontrola, rozsiahle nelegálne parkovanie bude potrebovať účinnejšie nástroje. Zdôrazňujeme, že spoplatnenie nie je jediným a nevyhnutným riešením pre každú samosprávu. A taktiež, že riadenie parkovania nemusí vždy znamenať spoplatnenie parkovania.

Riadenie a spoplatnenie parkovania je strašiacom každého politika. Je to nepopulárna téma, ktorú sa politici boja otvárať. Predsa len, kto by nechcel byť zvolený znova? Ukazuje sa ale, že ak je riadenie parkovania zavedené úspešne, jeho priame benefity občania časom ocenia a neohrozia volebný výsledok. Je nevyhnutné, aby to bol práve starosta, kto si stanoví cieľ riadiť parkovanie a začne si viac vážiť verejný priestor.

Pre úspešné zavedenie regulácie je potrebné analyzovať realitu, ktorá sa odohráva v uliciach – spočítať vozidlá a porovnať ich s počtom riadnych parkovacích miest.

Pri projektovaní nového dopravného značenia je treba vnímať uličný priestor ako priestor pre všetkých, nielen motoristov. Obce a mestá sú pre ľudí, nie pre autá. Áno, dopyt po parkovaní je potrebné do istej miery uspokojiť, ale pri projektovaní budúceho verejného priestoru

je nevyhnutné myslieť na chodcov, cyklistov, zachovanie už vytvorených prirodzených trás chodcov, zeleň a mnohé iné detaily, ktoré robia uličný priestor príjemným pre život.

Dánsky architekt Jan Gehl zhodnotil situáciu nasledovne: „...vďaka komunizmu majú teraz ľudia pocit, že sloboda rovná sa jazdiť kamkoľvek autom a kdekoľvek parkovať.“ Dôsledky tohto „slobodného“ správania vidíme v našich uliciach. Najvyšší nárast počtu osobných automobilov v rokoch 2005-2014 v rámci krajín EÚ bol zaznamenaný v Poľsku (62,8%) a na Slovensku (48,1%). Zvýšenie počtu vozidiel vedie ku zvýšeniu dopytu po plochách – pre jazdu i parkovanie. Priemerné vozidlo je zaparkované až 95% času.

Riadením parkovania rozumieme určovanie pravidiel vytvárania (príp. rušenia) a používania parkovacích miest, kontrolu ich dodržiavania, vyhodnocovanie a optimalizáciu pravidiel. Verejné parkovanie zahŕňa miesta pre kohokoľvek na bežné parkovanie. Nepatria sem miesta vyhradené pre určitých užívateľov.

Riadenie parkovania prináša viaceré výhody. Vedie motoristov k zmene ich správania pri parkovaní, znižuje chaotické a nelegálne parkovanie na uliciach, umožňuje presunúť dlhodobé parkovania do menej atraktívnych, vzdialenejších lokalít, zmiernuje dopyt po parkovaní.

Na malé problémy s parkovaním postačia malé riešenia. Osadenie zákazovej značky môže problém dočasne zmierniť alebo úplne presunúť do inej ulice. Keď malé problémy prerastú do väčších, treba hľadať komplexné riešenia. Prizvať odborníkov – projektantov a riešiť nie jednu ulicu, ale celú obec.

Zmena dopravného značenia môže byť zásadným zásahom do funkcie ulice v obci, a preto je vhodné, aby táto činnosť bola koordinovaná s architektom/urbanistom. Dopravné značenie má korešpondovať s úlohami ulice, nie im protirečiť. Zároveň musí projekt korešpondovať s VZN o parkovaní. A to sa môže pripraviť na základe podnetov odborníkov, ale aj laickej verejnosti.

A tak, milí čitatelia, skúsme spoločne porozmýšľať a prísť s rozumnými návrhmi, aby sa aj naša samospráva rozhybala a pokúsila uviesť do praxe riadenie parkovania v našej obci. Minimálne spustíme verejnú debatu na túto tému.

Redakčná rada

Zdroj:
Národný projekt – Modernizácia miestnej územnej samosprávy, máj 2019

Deň kroja v Banskej Bystrici

Bleskovka

Pozývame všetkých priaznivcov folklóru na celoslovenskú akciu Deň kroja, ktorý sa koná **7. septembra 2019** v Banskej Bystrici. Súčasťou programu je aj krátka prezentácia krojov a obce Trenčianske Stankovce.

Odchod autobusu na túto akciu pre priaznivcov tohto podujatia bude oznámený vo verejnom rozhlase v obci. Podmienkou účasti je byť oblečený v kroji.

Redakčná rada

Za výskumom do Ameriky

Naši v cudzine

„Napísala som e-mail univerzitnej profesorky z Ameriky a rozhodla sa odísť zo Slovenska na výskum kognitívnej psychológie...” Komu patrí táto úvodná veta? Rodenej „Sedličanke” Michaelae Porubanovej, ktorá preletela za svojím snom pol zemegule. Michaela má vyštudovanú Masarykovu Univerzitu v Brne (PhD.) a medzi jej najväčšie záľuby patria – horolezectvo, bouldering (lezenie bez lana), box, ale aj čítanie kníh, veda, umenie, cestovanie.

Ako dlho si v Amerike a kde konkrétne žiješ?

„Do Ameriky som sa presťahovala v roku 2013. Konkrétne žijem v New Yorku, na Brooklynskej promenáde. Prišla som sem za výskumom, ktorý sa zakladal na mojej dizertácii a nakoniec som sa tu zamestnala. Predtým som v Amerike študovala s podporou študentského štipendia a každé leto som chodila na stáž na Kolumbijskú univerzitu, kde teraz počas leta pracujem ako lektorka.”

Prečo si odišla do Zámoria?

„Napísala som pani profesorky Arien Mack ohľadom výskumnej práce a výskumného pobytu a ona so spoluprácou súhlasila. No a odišla som pre to, aby som si zlepšila výskumné pozadie, rozšírila skúsenosti a nadhodnotila môj životopis.”

Zaujímalo nás aj to, či ju to ťahá domov, či sa zaujíma o veci, ktoré sa dejú doma. Michaela nám povedala: „Občas ma to chytí a ťahá domov, chýba mi najmä rodina, ale už som si tu vytvorila zázemie, mám tu partnera, vlastný byt a prácu, ktorá ma neskutočne baví. A Slovensko sledujem, občas čítam o ňom zaujímavé články a vnímam politickú situáciu.”

Čo tam teraz robíš?

„Dostala som prácu na plný úväzok na univerzite, kde pracujem ako docentka a venujem sa výskumu kognitívnej psychológie (oblasť psychológie, ktorá sa zaoberá štúdiom vedomých a nevedomých poznávacích procesov ako je vnímanie, predstavivosť, myslenie, reč, pamäť a učenie – pozn. redakcie), popri tom učím predmety - kognitívnu psychológiu, výskumné metódy, štatistiku, skúmanie vedomia. Tiež som vedúca výskumného laboratória, kde sa venujeme zrakovému vnímaniu a pozornosti. Mám kolaboráciu s tromi ďalšími univerzitami, kde tiež pracujeme na výskumoch.”

Povedz čitateľom HLAS-u nejaký zážitok alebo zaujímavosť z Ameriky ...

„... New York má veľa tváří. Každý deň tu môžeš okúsiť toľko zážitkov ako v niekoľkých krajinách. Podľa mňa sa to ani nikde inde nedá. Napríklad si tu dáš indické jedlo v tzv. „malej Indii”. Uvidíš skvelé umenie, múzeá, v Brooklyne zažiješ lezenie na lezeckých stenách, večer môžeš ísť na balet alebo jazzové podujatie.

Môj osobný, doposiaľ najväčší zážitok bol ohňostroj na 4. júla. Bola to ohňostrojová show,

ktorá sa konala priamo pred mojim apartmánom v Brooklyne na promenáde, ktorú podporoval americký reťazec obchodných domov Macy's.”

Každý náš rodák, ktorý sa uchytlí a je úspešný v tejto vzdialenej krajine je pýchou nielen svojich rodičov, ale vyvoláva emócie i v nás všetkých. Prajeme Michaelae úspešné zvládnutie svojich plánov!

Sama nám záverom povedala: „Mám tu kamarátov z celého sveta, žijem v „multi-kultúre” svete. Aj môj partner je ukrajinsko-gruzínskeho pôvodu, čo je fajn, lebo máme podobné kultúrne zázemie a to mi vyhovuje. A nejaká zvláštnosť? Ceními si „moju zvláštnosť” a som nadšená z New York City!”

Monika Pevná

Blue Diamond Festival – boli sme tam

Na vlastné oči

V druhej polovici júna, od 21. - 26. júna 2019, prežili členovia folklórneho súboru Rozvadžan niekoľko horúcich dní v Taliansku.

Prímorské letovisko Lido di Jesolo privítalo folklórne súbory z viacerých európskych krajín. Prehliadka folklóru s názvom **Blue Diamond Festival** sa konala na jednom z mnohých námestí. Zúčastnilo sa jej niekoľko detských, mládežníckych súborov i súborov dospelých

z Bulharska, Poľska, Litvy, Česka. Ako jediný reprezentant Slovenska vystúpil súbor Rozvadžan. Naše krásne kroje pútali pozornosť divákov i ostatných vystupujúcich. Temperamentné vystúpenie zas nenechávalo nikoho na pochybách, že hoci „starší” folkloristi, s ra-

dostou a elánom predviedli svoje vystúpenie Na svadbe v Rozvadzoch, za ktoré zožali neúfajúci potlesk zúčastnených divákov a museli pridávať ďalšie krátke vystúpenie.

Takto výborne bola prezentovaná nielen naša krajina, ale i obec Trenčianske Stankovce.

Okrem tréningov, ktoré vystúpeniu predchádzali, sa folkloristi zúčastnili aj výletu do Benátok, voľný čas venovali slneniu i kúpaniu v teplom a čistom mori.

V závere pobytu veľmi vtipným poetickým slovom charakterizujúcim každého „účastníka zájazdu” zhodnotil naše aktivity pri mori Pavol Múdry. Smiech, príjemná spoločnosť, spev a dobrá nálada sprevádzala všetkých počas krásnych 5 dní, ktoré budú rezonovať v pamätiach zúčastnených ešte dlho.

A úplne na záver – **vdaka tým**, ktorí sa postarali, zabezpečili, vybavili, zorganizovali, telefonovali, dopravili, naložili, vyložili, nelenili...

Jednoducho – **dakujeme.**

Terézia Kadáková

V divadle sa našiel

Zaujalo nás

Michal Rychlý je chalan zo Stankoviec, ktorému učarovalo divadlo. Keď asi pred 12 rokmi pán Ladislav Žiško v obci obnovil divadelný súbor, stal sa jeho súčasťou. Jeho nadanie sa prejavilo okamžite a po každom predstavení bol jeho profesionálny divadelný výkon najčastejšou témou rozhovorov divákov. A ani po rokoch jeho chuť hrať neutícha, práve naopak, dozrel na jedného z najlepších amatérskych hercov. Mišovi sme položili zopár otázok.

Môžeš sa našim čitateľom trochu predstaviť?

„Mám 39 rokov a pracujem v jednej stankovskej známej firme už 12 rokov. Pravdepodobne, keď bude článok zverejnený, tak budem čerstvo ženatý. Medzi moje záľuby okrem divadla patria - záhrada, práce okolo domu a staré stroje, ktoré rád opravujem alebo dávam do pôvodného stavu. V živote sú však dôležitejšie veci, ktorým sa človek musí venovať, a tak na toto už nemám veľa času.“

Ako si sa dostal k divadlu?

„V Stankovciach som poznal divadlo už od detstva. Spomínam si na predstavenia, odohraté ešte v starom kultúrnom dome, na tú atmosféru, zábavu a záujem o divadlo v tej dobe, keď sa predstavenia hrali dvakrát po sebe a vždy bolo plno. No moja prvá skúsenosť s divadlom bola, keď som mal asi 14 - 15 rokov. Určite ma vtedy oslovil pán učiteľ Ladislav Žiško. Hrala sa hra Kubo a moja postava bola komparz jedného mládenca z mnohých. Môj text bol: „Husári idú, husári idú...“, aj to som len kričal spoza opony. Ale vtedy ma divadlo očarilo, všetko čo sa dialo na skúškach aj na predstaveniach, zistil som, že pri divadle sa dá úžasne zrelaxovať, zmeniť na chvíľku identitu a stať sa niekým iným.“

Aká bola tvoja prvá hra, akú rolu si v nej hral? Išlo všetko podľa tvojich predstáv?

„Ak nerátam už spomínaného Kuba v 1995, tak prvá hra bola Báthory a ja som tam hral diabla. Bolo to asi v roku 2007. Vtedy pod ve-

dením režiséra Mgr. Ladislava Žišku, ktorý po dlhšej dobe dal znova divadelný súbor dohromady. Za to mu patrí veľká vďaka. S malými obmenami od tej doby fungujeme do dnes. Niekedy je to náročné, každý z nás má veľa povinností a nie vždy sa dá prísť na skúšku, a tak sa môže stať a aj sa stalo, že úplne všetci sa stretneme až na premiére. Nacvičovali sme jednotlivé dejstvá a obrazy. Ale keďže sme neboli na skúškach všetci komplet, prechody z jedného obrazu do druhého sme nenacvičili poriadne, a tak sa stalo, že na premiére sme vynechali celú jednu stranu. Nikto nevedel, čo robiť, v zákulisí sme pobehovali hore a dolu, zmätene listovali v textoch. Vladko Jančo hral dvojroľu, musel sa rýchlo prezliekať z kostýmu do kostýmu. On asi jediný nevedel, čo sa deje na javisku. Keď prišiel prezlečený a celý zadýchaný, tak sme mu len povedali, nech sa ide naspäť prezliecť, lebo tú časť sme vynechali, a tak tú druhú roľu si ani nezhral.“

Aké si mal pocity pred premiérou prvej hry, bola aj tréma?

„Bolo to už dávno, pamätám si, že sme mali veľké obavy, ako to dopadne, či niekto príde a čo s nami urobí tréma, lebo tá bola veľká. Divákov prišlo veľmi veľa, už sa malo začať hrať a diváci stále prichádzali. Trému sme nejako prekonali, ja osobne mávam vždy troška trému pred predstavením, ale keď sa už začne hrať a všetko ide ako má, tak tréma opadne a hrá sa mi veľmi dobre. Po našej prvej hre pri aplauze sa diváci postavili, a to bol pre nás hercov veľký zážitok.“

Aké hry si odohral a aké postavy si si v nich zahral?

„Tak úplne prvá v r. 1995 - Kubo, iba mládenec bez textu. V novej zostave takto: 2007 - Báthory v náručí diabla, hral som diabla, 2008 - rozprávka o Šípkovej Ruženke - starého i mládeho kráľa, 2009 - Pytačky, hral som Lomova, ďalej nasledovalo Žobrácke dobrodružstvo od Jána Soloviča, stvárnil som holiča, potom nasledovala hra od Jána Holého - Kubo, kde som si mohol zahrať Kuba, ako posledná uvedená hra bola od Nikolaja Vasiljeviča Gogola - Ženba, tu som hral Podkolesina, starého mládenca.“

Ako je to s kolegami a režirovaním?

„Všetky tieto hry našťudoval a režíroval pán Ladislav Žiško. Naše divadlo má herecké stálice. Medzi ne patrí Zuzana Sívová, ktorá veľakrát stvárnila moju budúcu, alebo v niektorých hrách aj životnú partnerku, Vladimír Jančo, Juraj Kubiš, Lenka Jančová, Soňa Tanáčová. Ďalej sa k nám pridali Dušan Stanák, ktorý odohral veľa predstavení ešte

v starom kultúrnom dome, Paľko Múdry s jeho ženou Oľgou, ktorá nám našepkáva, a mnoho ďalších hercov."

Vnímaš svoju popularitu aj v bežnom živote?

„Áno, trochu hej, hlavne krátko po predstavení, keď ma stretnú, tak mi povedia, že sa im hra páčila. Boli sme aj na divadelnom festivale v Liptovskom Mikuláši s hrou Ženba. Moja postava bol trochu spomalený starý mládenec Podkolesin, ktorý sa rozhodol oženiť sa. Po predstavení sme pred vchodom nakladali do auta kulisy. Jeden pán fajčil pred vchodom a po krát-

kom čase ma spoznal z predstavenia. Na plné ústa z neho vyšlo: „Šak to si ty, ten jeb...." Počul to každý, kto bol vonku a všetci sme sa zasmiali. A ja som sa tešil zo svojej popularity."

Čo teraz nacvičujete a kedy bude premiéra?

„Momentálne pracujeme na hre Pokus o lietanie, je to od bulharského autora J. Radičkova o neobyčajnom dobrodružstve dedinčanov, ktorí objavujú zatúlaný balón a pokúsia sa na ňom lietať. Ja tam hram jedného z tých dedinčanov. Premiéru plánujeme koncom tohto alebo začiatkom nového roka.

Na záver by som poďakoval všetkým divákovi, ktorí nás prišli a verím že aj prídu podporiť na predstavenia, a že nám prepáčia malé nedostatky, keďže sme len amatérskym divadlom. Veľká vďaka patrí nášmu pánovi režisérovi Ladislavovi Žiškovi, vďaka ktorému viac ako 100-ročná tradícia divadla v Stankovciach môže pokračovať."

Mišo, ďakujem ti za rozhovor a keďže si sa medzičasom s Martinkou oženil, prijmi, prosím, od redakčnej rady, srdečné blahoželanie a pranie dlhého a šťastného manželstva.

Radovan Siva

Copa Catalunya v Španielsku

Stalo sa

Leto je obdobie dovolení, ale tiež aj futbalových turnajov na rôznych úrovniach. V Európe sa každoročne vo všetkých ročných obdobiach koná niekoľko desiatok medzinárodných mládežníckych futbalových turnajov (asi 140 turnajov). Tieto turnaje sa konajú pod záštitou spoločnosti Euro-Sportring, ktorá je zároveň ich gestorm.

V rámci rozvoja futbalu v Európe a hlavne v krajinách bývalého východného bloku táto spoločnosť čiastočne finančne prispieva zúčastneným družstvám z týchto krajín. Stále miesto v kalendári týchto mládežníckych turnajov má aj tradičný a veľmi populárny turnaj Copa Catalunya (Katalánsky Pohár), ktorý sa konáva už tradične v severošpanielskom meste Tordera, asi 50 km na sever od Barcelony, hlavného mesta Katalánska.

V roku 2008 sa turnaj konal v termíne 7. až 11. júla a zúčastnilo sa ho viac ako 200 mládežníckych družstiev z celej Európy, USA a Kanady. Slovensko malo na turnaji zastúpe-

nie len jedným družstvom, a to staršími dorastencami OŠK Trenčianske Stankovce. Tí v roku 2007 postúpili do IV. ligy severozápad a ako odmenu za postup pre nich vedenie OŠK zorganizovalo zájazd do Španielska spojený s účasťou na tomto medzinárodnom turnaji. Jednotlivé zúčastnené družstvá boli ubytované v hoteloch v blízkych mestách na plážach Costa Brava.

Výprava Trenčianskych Stankoviec bola ubytovaná v prímorskom meste Blanes v hoteli Montserrat asi 200 m od pláže a asi 15 minút cesty autobusom od Tordery, kde sa hrali zápasy. Súťažilo sa v kategóriách U-11 až U-19 (chlapčenské kategórie). Starší dorastenci OŠK

Trenčianske Stankovce hrali v kategórii U-19, v ktorej hralo 17 družstiev z celej Európy rozdelených do troch skupín. OŠK Trenčianske Stankovce hrali v 3.skupine a dosiahli nasledovné výsledky: OŠK Trenč. Stankovce – B.V.V. Barendrecht (Holandsko) - 1:1, OŠK – Hundvag IL (Nórsko) - 1:0, OŠK – Mantes La Jolie (Francúzsko) - 1:1, OŠK – FC Athens (Grécko) - 0:2, OŠK Trenč. Stankovce – TuRa Otterstadt (Nemecko) - 10:2. Naši chlapci skončili na 3. mieste za Barendrechtom a Athens.

Do štvrtfinále postupovali z každej skupiny 2 družstvá a 2 najlepšie z tretích miest. OŠK Trenčianske Stankovce skončili na postupovej priečke, ale z postupu do štvrtfinále ich vyradilo len ťažko pochopiteľné rozhodnutie direktoriátu súťaže. Takže nakoniec skončili zo 17 kolektívov vo svojej kategórii na 9. mieste.

Naši dorastenci na turnaji hanbu neutrdili, ale urobili veľmi dobrú reklamu slovenskému futbalu. Zvítazili nad kvalitnými Nórmami, remizovali s nebezpečnými Francúzmi, rozdielom niekoľkých tried deklasovali Nemcov a najlepší výkon podali proti sebavedomým Holanďanom, ktorí patrili medzi špičkové tímy najvyššej holandskej dorasteneckej súťaže. Svojou hrou a tiež vzorným vystupovaním na ihrisku i mimo neho si získali uznanie od všetkých zúčastnených. Sympatie si získal aj trenčianskostankovský fan klub svojim mohutným, vytrvalým a slušným povzbudzovaním. Našmu družstvu fandili Švédsky, Holanďanky, Češky, ale aj Francúzi, Poliaci a ďalší. V programe zájazdu bol jeden deň voľna, ktorý naša výprava využila na návštevu blízkej Barcelony. Ohromným zážitkom bola návšteva štadióna Nou Camp, na ktorom hráva svoje zápasy slávny klub FC Barcelona.

Naši hráči, aj napriek tomu, že boli na výlete a z veľkej časti si náklady hradili sami, vzorne vystupovali, podali veľmi kvalitné športové výkony a príkladne reprezentovali nielen klub a obec, ale vlastne celé Slovensko. Aj teraz máme zimomriavky z tohto nevšedného zážitku a myslím si, že je vhodné aj po rokoch túto udalosť pripomenúť.

Štefan Šmatlák

Kampet - Mongolsko 2019

Na potulkách svetom

Napadlo by vám niekedy, že namiesto do Chorvátska sa na dovolenku vyberiete do Mongolska??? Veru, asi nie je veľa takých... Tak či onak, mňa táto myšlienka trápila už asi tri roky. Tak som si minulý rok na jeseň povedal, že to proste skúsím...

A tak, po polroku plánovania, som sa 1. júna 2019 vybral s kamarátom Martinom a stopárom Tomášom na výpravu Kampet - Mongolsko 2019. 30 000 km, 15 krajín, 100 dní, 1 auto, dvaja blázni, veľké odhodlanie, ale aj malé „trúfalstvo“, že všetko pôjde podľa plánu... Je ťažké opísať všetko to krásne, ale aj nie veľmi príjemné na jednu stranu. A tak to asi (asi určite) trochu skrátim.

Bola sobota ráno a ja som sa rozlúčil s našimi doma. Mamina s babkou plačú, ale ja dúfam, že od šťastia. Rýchly presun zo Slovenska cez Maďarsko, Srbsko, Bulharsko až na turecké hranice. V Turecku začína naše naozajstné dobrodružstvo. Áno, navštívili sme aj Istanbul, Antalyu a podobné, krásne turistické atrakcie, ale hlavne máme v pláne stretávať ľudí a zoznámiť sa s miestnou mentalitou. Mentalitou, ktorá, mimochodom, je úplne úžasná. Všade, kam prídete, dostanete čaj. Ten si zamilujete, aj keď je vonku +50°C. Turci vám rozumieť nebudú. Vo vnútrozemí a na východe už vôbec nie... Ale máme ruky, nohy a úsmev na tvári...

A tak nič nie je stratené. Len sa netreba báť a stále niečo skúšať. Ešte k tomu, keď radi počujú, že niekto z Československa (málokto vie, že sme už skoro 30 rokov rozdelení) prišiel na návštevu. No nielen dobré veci sa na ceste dejú, a tak hneď v Turecku nám na aute odišla spojka a ešte nejaká drobnosť na nádrži. Ani by ste neverili, ako ľahko sa dajú veci do pohybu len tým, že motáte rukami-nohami... Nerozumiete turecky, oni anglicky. Rusky tiež nie. A spojka je ani nie o 20 hodín hotová a môže sa ísť znova do hôr...

Z Turecka prechádzame do Gruzínska, kde si chceme užiť hlavne hory. Mestecká a dedinky položené vysoko v horách popri ruských hraniciach. To je to, prečo sme tu. Výhľady, kopce, je polovica júna a tu ešte stále sneh. Najvyššie položená dedinka v EURÓPE, Ushguli, niečo okolo 2100 m. n. m., ale my chceme viac, tu je priveľa turistov... Mierime do dedinky Omalo. Ešte týždeň dozadu sa tu auto nedostalo kvôli snehu. Ceduľa z nápisom „nebezpečné“ nám nič nehovorí a 100 km dlhým horským terénom prichádzame do dedinky. Ticho a nádhera kaukazských hôr sú na nezaplatenie.

A zase by to bolo príliš ľahké. V rieke sme odtrhli držiak na výfuk. Nevadí, ide sa ďalej. Prichádzame do krajiny, ktorá má 4 susedov, ale dostať sa sem je možné len z 2 krajín. Vitajte v Arménsku. Krajina, kde sa na svoju národnú horu Ararat musia pozeráť spoza plotu. Je totiž v Turecku. Krajina, ktorá je vo vojnovom

stave s Azerbajdžanom. A v dosť podivnom stave s Tureckom, ktoré im v minulosti narobilo riadnu paseku... Arménsko má nádherné kláštory, krásnu prírodu a všetko tu nesie meno po slávnej hore Ararat. Araratbank, pivo Ararat, koňak Ararat. Prechádzame Jerevanom, o ktorom poznáme len vtipy „o rádiu Jerevan“. Mesto krásne načakané, ale na okraji by ste veru bývať nechceli. Čím ďalej od mesta, tým viac sa strieda chudoba s ešte väčšou chudobou. V dedinkách, kde nie je plyn, sa kúri kravským trusom. Strechy namiesto škridlí pokryté igelitom, cesty ako pre tanky a WiFi by ste tu hľadali márne.

Azerbajdžan. Z Arménska to máte akoby na dlani. Ale hranice by ste tu prekročiť nechceli. Vojnový stav robí svoje, takže do Azerbajdžanu treba ísť znova cez Gruzínsko. Gruzínsko - azerbajdžanské hranice a my už sa nevieme dočkať, ako to bude v krajine ropy a oleja. Keďže sme netušili, že, vojnový stav je naozaj zlý, tak už na hraniciach prichádzame o pár arménskyh predmetov - hold, suveníry nebudú... Ale sme tu! Prichádzame do Baku. Mesto, kde jazdí Formula 1, kde je naozaj vidieť, že ropa má svoju cenu. Promenáda popri mori, drahé autá, mrakodrapy a krásne budovy striedajú ešte krajšie. Je vidno, že peniaze robia svoje. To ale neznamená, že ľudia sú zlí, sú stále pohostinní, usmievajú sa, a veru, na večeru som viackrát pozvaný, ako mám chuť. Ale dá sa odmietnuť???

V Baku však máme aj iné plány, a to hlavne, že potrebujeme preplávať Kaspické more. Problém je, že nikto vlastne nevie, kedy loď vypláva... Neexistuje žiaden rozvrh na plavbu. Len čakať a čakať, dial'koví vodiči tu čakajú aj 10 dní. Ale všetci s úsmevom na tvári... O niekoľko dní dostávame povolenie ísť na loď, s nami sa bude plaviť pár stoviek kamiónov a v podpalubí sú aj koľajnice na vlaky..., taká malá lodička. Na lodi je krásne, voda modrá, slnko pečie, ale my sa už teraz nevieme dočkať toho, čo príde po Kaspickom mori...

Stredná Ázia, teš sa ...!

Peter Piršel

facebook:Kampet, www.kampet.net

Karate-do ako všestranná pohybová aktivita – 1. časť

Bojové umenie Karate-do môžu cvičiť obe pohlavia, v každom veku, viacerými spôsobmi. Množstvo štýlov, škôl a dojo je tak pestré, že poskytuje každému záujemcovi široký výber možností nájsť si ten najvyhovujúcejší zo spôsobov tréningu karate. Spôsob cvičenia s tréningovým partnerom alebo samostatne môže rozvíjať v nemalej miere vašu mobilitu, motoriku a aj flexibilitu. Náročnosť jednotlivých cvičení posúva vašu hranicu možností pre rozvoj ďalších schopností ako sú synchronizácia, manuálna zručnosť, skrátenie reakčného času, zvýšenie kondície a svalového tonusu, atď...

Najkrajšie na tom všetkom ale je to, že sa vám karate môže stať životným štýlom. Nie je len bojovým umením, športom, či pohybovou aktivitou, ale stáva sa vaším „vierovyznaním“. Môžete dokonca povedať, že ste od neho závislí, ale na túto závislosť môžete byť právom hrdý. **Karate-do** nie je niečo, čo odkladáte po tréningu spolu s kimonom v šatni na vešiak, ale riadi te sa pravidlami etiky a etikety Dojo-kun neustále v priebehu celého vášho života a posilňujete

tým tak vaše morálno-vôľové vlastnosti.

A tu sú základné pojmy a ich vysvetlenia:

■ **bojový zápas kumite sa trénuje ako športový zápas alebo ako súboj protivníkov využívajúci techniky úchopov, páčenia kĺbov, delenia svalov, tlakov a úderov na vitálne body, prehodení, podmetov a ich rôznych kombinácií.**

■ **súborné cvičenie kata - boj proti imaginárnemu súperovi, obsahom formy sú kombinácie rôznych obranných a útočných techník.**

Aktivity

■ **voľný štýl (free style) sa cvičí v skupinách, pároch alebo jednotlivo a je exhibičným vystúpením predstavujúcim vlastné zostavy so zbraňou alebo bez. Efektne nacvičené a prevedené vystúpenie dokáže nadchnúť priaznivcov tohto spôsobu prezentácie karate-do.**

■ **gymnastické cvičenie - ľahkým a nenásilným spôsobom precvičujeme celé telo. Natahovaním a opätovným uvoľňovaním šliach a úponov, napínaním a následným zmršťovaním svalových vlákien prekrvujeme celý organizmus a napokon strečingovými cvičeniami uvoľňujeme stiahnuté a stuhnuté telo.**

■ **cvičenie na rozvoj vnútornej energie – ki je zamerané na správne bránicové dýchanie, držanie tela vo vzpriamenej pozícii, kde kladieme dôraz na postavenie chrbtice, uvoľnenie mysle formou meditačného cvičenia známeho ako Čchi-kung alebo Qi-gong. Správnym prevádzaním techník môžete značne zvýšiť váš vnútorný energetický potenciál potrebný pri riešení vzniknutého konfliktu.**

Spôsob, množstvo a prevedenie techník je tak rozmanité práve preto, aby si každý mohol zvoliť svoju správnu cestu. V každom veku si kladieme iné priority. Deti sú viac súťaživé, teenageri chcú dobre vyzeráť a seniorom ide hlavne o zdravie, no a toto všetko vám karate-do ponúka. Takže už zostáva len cvičiť, lebo to za vás neodcvičí ani ten najlepší sensei, ten vám môže dať len návod, ako to správne robiť.

O ďalších technikách vám povieme na budúce. Ktorýkoľvek spôsob alebo štýl cvičenia si zvolíte, je pre vás ten pravý, lebo kvôli nemu cvičíte karate-do.

Karol Krejčí

Povodeň v roku 1954

Udalosti v obci

Leto je obdobím oddychu, prázdnin, dovoleniek a výletov, ale toto ročné obdobie prináša a v minulosti prinášalo aj problémy obyvateľom našich bývalých obcí. Prichádzali suchá, ktoré mali nepriaznivý dopad na úrodu, množili sa požiare a tiež sa množili búrky, prietžre mračen a s tým spojené záplavy a povodne, ktoré prinášali obrovské škody na majetku a niekedy aj ľudské obete. Jedna z najhorších povodní, ktoré postihli v minulom storočí naše bývalé obce, bola ničivá povodeň v roku 1954 a len nedávno sme si pripomenuli neslávne výročie a to 65 rokov od tejto povodne. Povodne v tom roku postihli skoro celé Slovensko a tiež aj Čechy.

Počas roku 1954 bolo veľmi rozmarné počasie. Jar bola pomerne suchá a bol predpoklad, že bude slabá úroda. No neskôr prišiel dážď a polia sa rozzelenali. No koniec júna bol zasa sparný a suchý a nadmerné horúčavy neveštili nič dobrého. Dňa 30. júna bolo vyše 80 %-né zatmenie Slnka a ľudia to pozorovali cez „začadené“ sklíčka a hoci väčšina vedela, že ide o prirodzený úkaz, predsa často padla poznámka, že to nič dobré neprinesie, iba nešťastie.

Ako by na potvrdenie, na druhý deň, 1. júla 1954 sa na poludnie spustil drobný dážď, ktorý asi o 15:30 nabral nebyvalej sily, voda sa priam liala z oblakov. Dážď bol najprudší nad

obcou Veľké Stankovce. Prudký, asi pol hodiny trvajúci lejak preplnil potoky, voda sa vyliala a neustále stúpala. V Sedličnej nenarobila vážnejších škôd, len kde - tu vnikla do dvorov a v okolí potoka pováľala ploty. Zato vo Veľkých Stankovciach prúd tečúci úzkou dolinou bol neobyčajne dravý a povodeň tu dosiahla takých rozmerov, že ani najstarší ľudia si také niečo nepamätali.

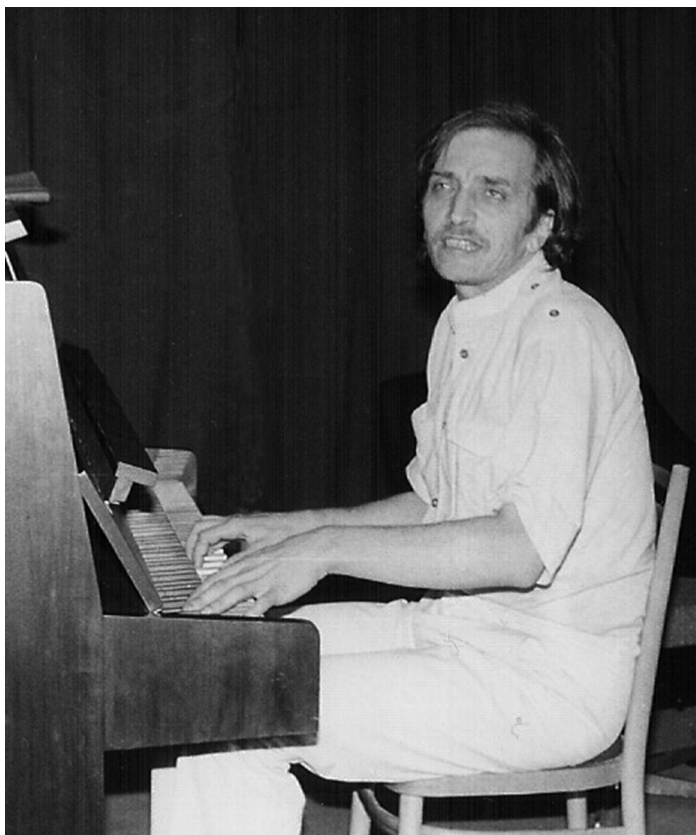
Voda priam zmietla niektoré chalupy, stodoly, chlievy a ako ľudia vravia, niesla na svojom chrbte všetko, čím len človek vládne. Dravému prúdu padol za obeť jeden ľudský život, okolo 50 domov, veľa hospodárskych zvierat a aj poľnohospodárske náčinie. Veľa škôd narobila voda tiež v Malých Stankovciach, kde bolo zničených 5 domov. Menej škôd bolo v Rozvadzoch, kde voda pokojnejšie stúpala a vnikla iba nevysoko do domov a niečo poodnášala zo dvorov.

Povodeň potom rýchlo ustala a keď prišli na pomoc vojaci z Trenčína, tak voda už ustupovala. Asi za pol hodiny klesla tak, že odkryla oku strašný obraz spustošenia. Vojaci, rýchle brigády zo závodov i miestni občania zachraňovali, čo sa ešte zachrániť dalo. Dlhو potom trvalo, kým sa odstránili škody, čo voda napáchala. No v spomienkach ľudí táto ničivá pohroma pretrvávala dlhé roky a ešte doteraz žijú niektorí priami svedkovia tejto skazy.

spracoval Štefan Šmatlák
zdroj: Kronika obce Sedličná

K nedožitém sedemdesiatinám

Boli u nás

...pred vystúpením „s cigaretou pod fúzom” – pre neho neodmysliteľným doplnkom, doladil „šrobuvákom” klavír, zadymil klub a predviedol úžasné predstavenie.

V osemdesiatych rokoch minulého storočia sa na slovenskej scéne objavil umelec so všestranným talentom. Hudobník, skladateľ, textár, spevák, herec s „komediantským naturelom”, jednoducho známa osobnosť z obrazoviek a divadiel s neopísateľne širokým záberom aktív. Napríklad, ako nám na vystúpení prezradil, bol aj futbalistom.

Ľuď si získaval prirodzeným a nenúteným prejavom. Neskôr sa stal zaničeným propagátorom počítačov a internetu, v tej dobe prelo-mového fenoménu. Tejto téme venoval aj jednu zo svojich piesní „Cez okno”.

Asi už tušíte o kom hovorím. Jaro Filip bol jednou z veľkých osobností, ktoré zavítali pred pár rokmi do stankovského Klubu mládeže NESTOR.

Jaro Filipa sme hľadáli v štúdiu L+S po predstavení. Dorazili sme tam na legendárnej „dvanástotrojke”, ktorú sme mali požičanú od „zväzarmovcov”. Ešte pred tým sa k nám mýtický v zákulisí prihovril Milan Lasica,

z ktorého sme mali taký rešpekt, že sme pomaly nevedeli nájsť slov. Keď sme však Jara zbadali a oslovili, neváhal a vyslovil nezabudnuteľné slová: „...ak tam máte klavír, urobím vám show”. Cítili sme vopred, že to bude skvelé predstavenie. Klavír sme síce v klube nemali, ale v ústrety nám vyšiel vtedajší riaditeľ ZŠ, Ladislav Žiško. Pri jeho preberaní dôrazne pripomenul, že klavír dal kvôli Jarovi naladiť, lebo by si nedovolil poskytnúť mu čo len trochu rozladený nástroj. Napriek tomu, keď už v klube Jaro brnkol na pár kláves, zavolať: „Máte tu „šrobuvák”?” Posunkom naznačil, aby sme mu ho hodili, niečo s ním potočil v útrobe klavíra a znova brnkol na podozrivú klávesu. Všetko už dokonale ladilo... „A môžeme začať!”

Môj kamarát, Dušan Pevný, Jara Filipa spovedal a moderoval besedu s ním. Spýtal som sa ho na jeho spomienky. Povedal: „Človeče, nič ťažšieho som dovtedy nerobil... On bol tak vyhranená osobnosť, že nikdy som nevedel, aká bude jeho reakcia na moju otázku, čím ma kde

zaskočí... Normálne som nevedel, kedy čo hrá a ako myslí svoj výstup... Jeho slová sa vždy rozplynuli v riave emócií, slov a klavíru... ťažké, ťažké, ale neuveriteľne zaujímavé.” Jarove vystúpenie striedali piesne s príbehmi. Aj o tom, ako začínal v divadle ako poštový poslík, kedy poštu zopárkrát zabudol v bare... Vtedy začal premýšľať o tom, ako by sa pošta mohla doručovať inak. Príbehy dopĺňala hudba. „Bolo nás jedenásť, už nás je len desať ...”, a tak ďalej... Piesne, ktorých texty sú nadčasové a majú čo povedať aj teraz.

Bolo úžasné naživo počuť jeho chytľavé melódie a improvizovanie na klavíri, bez ktorého si Jara neviem predstaviť. A ešte bez jednej veci, a to je jeho povestná cigareta pod fúzom, ktorá mu však aj poškodila zdravie.

Dôvetok. Jaro Filip nás navždy predčasne opustil v roku 2000 vo veku 51 rokov. Pociť priestoru ľahkého ako dym, ktorý v nás zanechal za to krátke stretnutie, však zostane stále živý.

Gabriel Kadák

Redakcia HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kadák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kadák, Bc. Radovan Siva, Dušan Pevný, Pavol Kurtiš
Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojžišová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry.
Grafická úprava: Jano Kukučka, Tlač: DUO PRINT s.r.o., L. Podjavorinskej 5, Nové Mesto nad Váhom, Prevádzka Trenčín Náklad: 1000 ks.
Periodicita vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15.
Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadce 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.

Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

